

సాక్షులు

బి.తె.నాగయ్యగారి

రెడ్డి సూక్తులు

(మరియు గేయాలు)

AC No. 13697

బునిరెడ్డి యజ్ఞనారాయణరెడ్డి

ఇందిరా పబ్లికేషన్స్

కావలి, నెల్లూరుజిల్లా

ప్రచురించి : భారతపేట, 4వ వైను, గుంటూరు-2.

ప్రథమ ముద్రణ : జూన్ 1984

మూల్యము : ఐదు రూపాయలు

ACC No. 13697

Y. A. R.

ఇందులో విషయాన్ని ఏ విధంగా
వాడుకోవాలనుకున్నా రచయిత అను
మతి విధిగా పొందాలి. లేకుంటే అది
నేరమాతుంది.

— రచయిత

ముద్రణ :

బాహుజీ ప్రింటర్స్,

గుంటూరు-3.

ఫోన్ నెం. 22172

అ. వె : మంచిసూక్తులెన్నో మాయమ్మ చెప్పెను
 లక్ష్మిదేవివంటి లక్ష్మమమ్మ
 అంకితమ్మునిత్తు నందుకే అమ్మకు
 భక్తి ప్రేమ గౌరవముల తోడ.

ముందు మాట

శ్రీ రాచకొండ విశ్వనాథ శాస్త్రిగారి 'ఆరుసారాకథ' లకు పరిచయ వాక్యాలు వ్రాస్తూ మహాకవి శ్రీశ్రీ గారు రచయితల్ని రెండు రకాలుగా విభజించారు. ఒకటి మహానుభావులు, రెండు మామూలు మనుషులు. మహానుభావుల రచనలు మహానుభావులకే అర్థమయేలా వుంటాయి. మామూలు నగటు మనిషికి అవి అర్థంకావు. నిజానికి కొందరి రచనలు నా కర్థంకావు. అర్థం చేసుకోవాలని ఎంతో ప్రయత్నించిన మీదట అర్థం చేసుకోగలుగుతున్నాను. అలాంటిప్పుడు మామూలు నగటు మనిషికి ఆ రచనల వల్ల లాభమేమిటి? అన్న సందేహం వదే వదే నన్ను వేధిస్తూ ఉంది. (మహానుభావులకు నేను చెప్పాల్సిందేమీ లేదు. వాళ్ళ దగ్గర, వాళ్ళ రచనల మూలంగానే నేనెంతో తెలుసుకున్నాను. నేను తెలుసుకున్నది నా 'న్నా తెలియని వారికి తెలిసేలా చెప్పాలని నా తాపత్రయం. అందుకే మరిభంగా అర్థమయేలా సరళమైన భాషలో, చదువు రాకున్నా, చదువున్నవాడు చదువుతుంటే వివి అర్థంచేసుకునేలా ఉండాలని తాపత్రయ వడ్డాను. మామూలు భాషలో సూక్తులు చెప్పాను సకల మనిషి దీన్నర్థం చేసుకుంటే నా ఆశయం సిద్ధించినట్లే)

నా ఈ పుస్తక ప్రచురణలో తోడ్పడిన మిత్రులందరికీ నా హృదయ సూర్యక కృతజ్ఞతాని వందనములు.

గౌరవనీయులు, మిత్రులు శ్రీ రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి గారంటే నాకెంతో ఆభిమానం. వారిరచనలు నాకెంతో మార్గ దర్శకాలు. వారి పరిచయ వాక్యాలు నా రచనకెంతో శోభనిస్తున్నాయి. వారికి సర్వదా నేను కృతజ్ఞుణ్ణి.

మరి చిత్రాన్ని ముచ్చటగా తీర్చిదిద్దిన చిత్రకారుడు చిరంజీవి G. K. దుర్గాప్రసాద్ కు నా ఆశీస్సులు.

నా ఈ రచన ప్రచురణలో సహకరించిన మిత్రులు శ్రీ పి. హెచ్. కృష్ణకుమార్ గారికి నా కృతజ్ఞతాభివందనములు.

నా ఈ రచనను మీ చేతుల్లో వుంచేస్తున్నాను. నా ఆశయం సిద్ధించిందీ లేనిదీ మీరే నిర్ణయించండి.

మీ

నా రాయణరెడ్డి

“వినుడు రెడ్డి సూక్తి”

“బాధ కవిత్వానికి పర్యాయపదం” అని మహాకవి శ్రీశ్రీ గారు ఒక చోట చెప్పేరు. చాలాసార్లు చాలాచోట్ల చెప్పేరేమో కూడా అయితే, మానవ సమాజమే లేకపోతే మహిలో ఏ బాధా ఉండదు అని ఖచ్చితంగా చెప్పలేకపోయినప్పటికీ కవిత్వం మాత్రం ఉండదు అని నిక్కచ్చిగా చెప్పవచ్చు.

పైసెనోజా మహాశయుడు అనుకుంటాను చెప్పేడు — లోకంలో మానవులు అనే బహువచనం లేకుండా ఇంత లోకానికి ఒక్క-గా నొక్క-మానవుడు ఏకవచనంగానే ఉండిపోతే అతగాడికి ఏది నీతి ఏది అవినీతి అనే విషయాలే ఉండవు — అని చెప్పేడు ఆయన. అటువంటప్పుడు లోకంలోని ఆ ఒక్క నరమానవుడూ బాష కోసం బాధ పడవక్కరలేదు, కవిత్వం కోసం కష్టపడనక్కరలేదు. ఆ రెండూకూడా అతగాడికి ఉండవు. శారీరక సంబంధమైన బాధ ఏదైనా అతనికి కలిగిచప్పటికీ కూడా ఆ బాధ లోంచి కేకలూ మూలుగులూ పుట్టవచ్చునేమోగాని కవిత్వం మాత్రం పుట్టదు.

మానవుడు ఏకాకి కాకుండా సంఘజీవి కాబట్టే బాష పుట్టింది, కవిత్వం పుట్టింది. మానవుల్లాగే కవిత్వం కూడా సంఘజీవి. మానవ సమాజమే లేకపోతే మనిషికి కవిత్వమే లేదు.

“అది అలా కాదు”

అవి వాదించే సంఘటింపుల్ని మనం ఓ కంట కనిపెట్టి ఉండడం మంచిది. ఎందువల్లనూ అంటే :

వాళ్ళ సంఘంలోనే ఉంటూ సంఘంవల్లే దాగుపడుతూ ఆ సంఘం గురించి పూర్తిగా మర్చిపోయినవాళ్ళ అయినా అయి వుంటారు; లేదా సంఘానికి వెన్నుపోటు పొడిచినవాళ్ళ అయినా అయి వుంటారు. మరింక అటువంటివాళ్ళ కవిత్వంలోకి దిగితే ఆ కవిత్వం తమవంటి మరపుగాళ్ళ సరదాకోసం లేదా తమలాంటి వెన్ను పోటుగాళ్ళ సరదాకోసం అయివుంటుంది. లేదా, సంఘం గురించి మర్చి పోవ్మని అందరికీ నతిహా చెప్పేదిగావై వా అయివుంటుంది. లేదా తాము సంఘంలో ఎవరికైతే ద్రోహం చేస్తున్నారో వాళ్ళ చూపు అ ద్రోహం నింది మళ్ళించి తప్పుదార్లు చూపిస్తూ తప్పుడు కారణాలు చెప్పేదిగా అయినా అయివుంటుంది.

ఇదంతా ఎందుకు చెప్తున్నానూ అంటే ; కవిత్వానికి సమాజానికి సంబంధం లేదు అనీ సామాజిక స్పృహ లేకుండా కవిత్వం చెప్పి తీరాలనే ఇటీవల ఒక వాదన పెద్దలు బయలుదేరడంపేరని ఇటీవలనే నాకు తెలియవచ్చింది. అయితే వారి వాదన సమాజ వర్గిని చాటిపోయేది ఎంత పూత్రమూ కాదు. వారి వాదనకి వారు చేసే ప్రచారం సమాజంలోని సోదర మానవుల కోసమే కాని కాకులకి గెద్దలకి చీమలకి దోమలకి కాదు.

శ్రీ బుసిరెడ్డి యజ్ఞనారాయణరెడ్డి గారి "రెడ్డి సూక్తులు (మరియు గేయాలు)" వడువుతూ ఉంటే శ్రీశ్రీ మహాకవి గారి "బాధ కవిత్వానికి పర్యాయపదం" అనే సూక్తి నాకు గుర్తుకు వచ్చింది; ఆ సూక్తి సత్యాన్ని ఈ సూక్తులు చాటుతున్నాయి అనిపించింది, ప్రస్తుతం మన దేశంలో అన్యాయం అధర్మం అవినీతి అసత్యం పుట్టిల్లో పాముల్లా పెరుగుతూ అజ్ఞానపు చీకటి జనాన్ని కాపేసి తింటూ పోలించి విచ్ఛలవిడిగా చెలరేగి తిరుగుతున్నాయి ఇదంతా గ్రహించి సహించలేని శ్రీ యజ్ఞనారాయణ రెడ్డి గారు తన బాధనీ కోపాన్ని కవిత్వంలోకి తర్జుమా చేసుకున్నారని నేను తలుస్తున్నాను. శ్రీ రెడ్డి గారు అవకే అన్నారు.

“ప్రజలు పడెడుపాట్లు భగవంతుడెరుగును
రామరాజ్యమనెడి నామ మిడితి
మార్చుకొనడె పేరు బ్రదికున్న శాముదే
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకిరీ”

కాని, శ్రీ రెడ్డిగారు ప్రభుత్వసంస్థలో ఉన్నతాధికారులు. అందు చేత జనానికి జరిగే అన్యాయాలని వివరించే ఉపాయం ఏది అని వెతికితే వారికి పెద్దలంతా ఆలోచించే వివరణోపాయాలే వీరికి కనిపించడంలో అశ్చర్యం లేదు.

“సంత వంటి యొక ప్రజాస్వామ్యమునకంటె
పైన్యమేలునదియె చాల మెరుగు
గూని దున్న కప్పు గ్రుడ్డి దున్న మేలు”

అని అందుకే రెడ్డి గారికి సహజంగా తోచింది.

అయితే —

“ప్రజాస్వామ్యం” పేరిట జరిగే మోసాలనీ అత్యాచారాలనీ చూసి శ్రీ రెడ్డిగారు విసిగిపోయి వాటిని వివరించే సాధనం గురించి మోసపోయారంతే గానీ అందులో వింత ఏమీ లేదని మనం గ్రహించుకోవాలి. ప్రజల్ని పలుపాట్లు పెట్టే వారు గూనివారు కానేకారని వారి పేవల బిందూకులు గుడ్డివి ఎంతమాత్రం కావనీ కొంచెం గమనించి ఆలోచిస్తే ఎవరికైనా తెలుస్తుంది. అంతేకాదు. ప్రజలకే నైవ్యం ఉంటే వారే అగ్ని రాములయితే అప్పుడు నిజమైన ప్రజా రామరాజ్యం ఏర్పడుతుందని కూడా తెలుస్తుంది. అయితే —

ఏవరికి అప్పుడు ఏమి తెలిసినప్పటికీ తెలియకపోయినప్పటికీ శ్రీ యజ్ఞనారాయణరెడ్డిగారు సరస్సులూ సహ్యాదయులూ సచ్చరిత్రులూ అని నాకు తెలుసు. వారు కవులు అనికూడా నాకు ఇప్పుడే తెలిసింది. వారు మంచి క్రీడాకారులు కూడా అని వారిని ఇటీవలనే తెలిసిన చాలామందికి తెలియకపోవచ్చు. కాని శ్రీ రెడ్డిగారు బంతాటలో మంచి ప్రవీణులు. విశాఖ పోలార్ స్టార్ ఆర్లెటిక్ క్లబ్బు పేరు ఆంధ్రదేశంలోనే గాక ఇటు చెన్న రాష్ట్రంలోనూ అటు ఉత్తరలోనూ కూడా బంతి ఆటతో ప్రమేయం ఉన్న జహజనాలు ఆందరికీ తెలుస్తుంది. ఆ క్లబ్బువారి బంతాట దళానికి శ్రీ రెడ్డిగారు చాలాసార్లు నాయకత్వం వహించేరు. మన దేశంలో క్రికెట్ ఆడేవారు దనికవర్గం వారు అయినా అయివుంటారు; లేక పోతే వారి కారేవార్లు అయినా అయివుంటారు; కారపోతే వారికి వీరికి

నన్నిహతులు అయినా అయితీరుతారు. ఏ దేశంలో అయినా సరే బంతాట
 అడేవారు మాత్రం సామాన్యజనానికి దగ్గరగా ఉంటారు శ్రీ రెడ్డిగారు ఆఫీ
 సర్ గానే కాకుండా కవిగాకూడా జనానికి దగ్గిరిగా ఉన్నందుకు నాకు చాలా
 సంతోషంగా ఉంది. (కవితా యజ్ఞనారాయణరెడ్డిగారు తేలికమాటల్లో చెప్పిన
 ఈ సూక్తుల్లోని బరువు భావాలు అందరూ గ్రహించి అనందించగలరని
 నేను నమ్ముతాను.)

30-6-84

రాచకొండ విశ్వనాథశాస్త్రి

విశాఖపట్నం

ఆ.వె : ఆకలయిన కుక్క- కన్నమువేసిన
మరువదతని నసలు కరునబోదు
కుక్క-కున్న మనిషికున్న భేదమ్మిదే
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

1

ఆ.వె : వేమనేమొనాడు వెలసెను యోగ్గయై
చలము ఋషులలోన గలిసె నేడు
యోగి యగుటకెప్పుడు భోగి కే తగునయా
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

2

ఆ.వె : సర్వమందు గలడు సర్వేశ్వరుండంచు
గుడిని రాయించు నమిగిల డబ్బు
అసలు దేవుకున్న దా డబ్బులోనయా
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

3

ఆ.వె : కినిసి స్యభామ కృష్ణునే తన్నెను
నెత్తి దిగదు గంగ ఈశ్వరునకు
పట్టమహిషి కంట చిట్టరాణే గట్ట
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

4

అ.వె : భర్త ఢిల్లీలోన భార్య మద్రాసులో
 పదవి చేయుచుండు చదువు వలన
 ఆలుమగల మధ్య అనురాగ మేనూయె ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

అ.వె : వాణీ నాగసు చూచి ఎరుసవాని మరచి
 మోహమందు జిక్కి బ్రహ్మగూడ
 మమత ధాటికింక మానవు డెంతయూ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

అ.వె : పరమ కరుణ గూడ పరులెత్తే కొండెక్కి
 పల్లె గాఢ పరమ వల్లగాక
 చల్ల కాదు కంటె సరకమ్ము లేదయ్యె
 చివరము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

అ.వె : విశ్రమించినామ విష్ణు సుహృద్భూ
 తాళపత్రమందు తనువు ముడిచి
 ఎంతవాసకయిన సక్కట్లు గలచయ్యె
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : కృష్ణరాయలపురు గీర్తికెక్కిన రాజు
కాళిదాసు గొప్ప కవియె తెలుసు
నీవు చెప్ప మెనరో నీ తాతలెందుకు
వినుము తెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

9

ఆ.వె : జననమందు నాడూ జనని నేడ్పించును
మరణమందు నాని మనిషి గోస్సు
జీవితాన నీవు జీవమెహయోరా
వినుమా తెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

10

ఆ.వె : వనిత నోటి నాల్గు చక్రాయుధమ్మంశ
శక్తిపగళులును శస్త్రమునకు
పట్టనీరు తప్ప పడకులద్దానిసి
వినుము తెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

11

ఆ.వె : మొగుడు కోపగింప మొగుడు హక్క-లా
మెచ్చినోడు శక్తి మిన్నకుండు
అసలుదాని కంటె అరుపుని సునమామూ
వినుము తెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

12

ఆ.వె : పొట్టియగుచు నీడ ప్రాద్దేయ కాలదియు
 పొడవు పెరుగు ప్రాద్దుబోవు కాలది
 కుజచుజీన మైతి నిజములో నిట్లుండు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

1

ఆ.వె : విచరి కనుక కొట్టు వేడినం బ్రేమతో
 చీదరించుకొనగ చేరు దరికి
 ఆడదాని హృదయ మర్థమే గాదయా
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

1

ఆ.వె : ప్రజ్ఞగలగి. కూడ పడియుండు ధీశాలి
 ప్రోత్సహించు వాని పొందులేక
 అగ్ని గాలిలేక ఆరిపోవుట లేదె ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

1

ఆ.వె : ప్రజ్ఞశాలి యెడల మాటపట్టింపుకై
 స్నేహబంధ మెప్పుడు జెరువబోకు
 చెరువుమీద నలిగి చెడునది యెనరయా ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

1

ఆ.వె : కడలి కలికినపుడు గరళంబు నెలువడి
ఆపకటులె జలక అమృతమందె
విడువరాదు మధ్య వేదాంత శోధన
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

17

ఆ.వె : కాకిగుంపు మధ్య కోకిల పాడినన్
మెప్పు బడులు నచ్చు తిప్పలెన్నో
మూర్ఖజనములోకి పోరాదు మేధావి
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

18

ఆ.వె : చిప్పలోన బడ్డ చెనుకు చుక్కొక్కటి
ముందు కాలమునకు ముచ్చెన్నయ్యె
సమయమందు చిక్కు సాయమం తేనయా
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

19

ఆ.వె : విరిగిపోవు పాలు కొరిగాని యట్టకల
పులుసు చుక్క యొకటి కలిసెనేని
ఆర్పు జీవితముల అనుమాన విషమట్లె
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

20

ఆ.వె : సూర్యకాంతి సోకి సూర్యునిచే గాక
 చల్ల దనపు చోయి చంద్రుడిచ్చు
 బుద్ధి కలలమున్న సిద్ధుడే కమ్యుడౌ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

21

ఆ.వె : సరిసమానముగనె దరిజేర్చుకొను నగ్ని
 కనకమగున పెంటతునక పయన
 సునునెకెపును గూడ గనరావు భేదాలు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

22

ఆ.వె : సజ్జనునికి రాదు సర్వదా కోపమ్ము
 నచ్చెనేని అప నశముగాదు
 కడలి పొంగెనేని గట్టువేయ దరమె ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

23

ఆ.వె : కోకిలమ్మ కాకి సూటిలో పెరిగినా
 కంకమెత్తి పాడ కమ్మగుండు
 గుణము నుంచినదియన గుంపు మాటెలయీ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

24

ఆ.వె : చేసినపుడు పనులు చేయకాలోచన
చిక్కలెక్కెగును నిక్కవముగ
పరమశివుడె చెక్కె భస్మాచయనిచేసె
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

25

ఆ.వె : ఓర్పు నెప్పుడుగాని ఓటమిగా నెంచి
కయ్యమాడబోయె ఘనుసితోడ
కడలి శక్తి గనమె గట్టు దాటనిదైన
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

26

ఆ.వె : ఆగ్రహమ్మతోడ అద్దమ్ము చూచిన
గోపమైన ముఖమె గోచరించు
నీవు జూచుచుంటులె నినుజూజు లోకమూ !
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

27

ఆ.వె : ప్రజ్ఞ శాలితోడ పంతాలకే దిగి
గెలుతునంచు నెప్పుడు గలలు కనకు
తరగిపోదు రోజు ప్రవ్వినా హిమగిరి
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

28

ఆ.వె : మిత్రుడైన వాడు శత్రువుగా దోచు
 బుద్ధిమాంద్యమై అపోహపడిన
 పట్టగలరె గురుతు పగలులా రాత్రిళ్ళు ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : అసలు మానమయిన అతినాగుడఁగుననూ
 మంచిగాదు నిజము నెంచిచూడ
 నష్టమే గదా యనావృష్టి అతివృష్టి
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : మాట కరకుఁజూపు మనిషిలో నెప్పుడూ
 సున్నితంపు మనసు చూడగలము
 ముళ్ళకొమ్మ నుండి ముద్దురాద గులాబీ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : కరిగినపుడు మనసు కురిపించు సాచుమ్ము
 సజ్జనుండు తనను శక్తి కొలది
 కరిగిపోయి గాదె కారుమబ్బు పురియు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : తత్త్వబోధనమ్ము దండుశాచేగాని
 మూర్ఖుడైనవాడు మూర్ఖబోడు
 కప్పగానె తోలు గాడిద సులియకానె ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

33

ఆ.వె : కానరాదుపైకి కామమున్నన్నాల్లు
 మనిషియందు జ్ఞానమున్నగుణము
 పొగలుగప్పేనేని అగుసడునా మంట ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

34

ఆ.వె : వివిధ మతములుండి వెలుగొందు దేశమ్ము
 దేశభక్తి ప్రజకు దేశమున్న
 పెరుగుతోట పొంపు వివిధ పుష్పాలున్న
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

35

ఆ.వె : దుష్టజనులతోడ దుర్భాషలాడిన
 పరువుబోవు బిరాకె పరుగురెనుట
 మిరిపకాయ నముల నొనోరు మండదా ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

36

ఆ.వె : మనసు కలువనట్టి మానవ బంధాలు
 జీవితములజేయు చిక్కువాలు
 ఎద్దులెదురులాగ నెలువోపునో బండి
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

31

ఆ.వె : ధనములేనివాని దాతృత్వగుణమెప్పు
 యెరచు వేగమనని జీవితమున
 చమురులేనివత్త చరిచరా మండదా ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : కొడుకు నడతబట్టి గుణగణంబులబట్టి
 ధరిల్ బైటపడును గొండివెను
 పండు యెరగాదె బహిరంగమగుచెట్టు ?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

39

ఆ.వె : తెల్లని నీలమున తలతిక్క మగుషాదే
 కేళిచుండు రల్లరులను తరచు
 కండెనున్న బండ్లు కావించవే కొదా
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

40

ఆ.వె. : తెలివిచేసిస్త్రీకి దేశతాస్త్రీవలె
అందమున్నచోన సర్థమగును
పందిమెడననున్న బంగారు గతియేమి ?
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

41

ఆ.వె. : మాయమైచమబ్బు పద్మించిగలుగునట్టి
నీరుమాత్రమచట నిలిచియుండు
నిలుచుమంచి, వ్యక్తి నిర్భాణమందినా
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

42

ఆ.వె. : వ్యక్తికెక్కడ యుచు వ్యసనాలభౌరవము
స్వల్ప భూషణమునకె సోలిపోవు
చిన్నగాలిపూవు పెట్లపండ్ల నుర్రాబ్బు
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

43

ఆ.వె. : సాగిపోడు నిజమూ సాఫిగజీవికం
మోడుబారియున్న శోమలేక
ఎటుల నడచు బండి ఏకచక్రమ్ముతో
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

44

అ.వె. : సూపు చేఖిలందు లోపనా గాడిన నీయ
మనసు మంచిదయిన మగుపామేలు
చెఱకు నంకరయిన నరగిపోవుచే ప్రీతి
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

అ.వె. : శత్రుమూకతోడ మిత్రుడు చేరెనా
కలుగు నష్టమెంతో కొలసలేము
కూడియేమిచేసె గొడ్డలితోకర
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

అ.వె. : దుష్టజనులెపుడు చూడఁబడెనట మేలు
స్నేహమన్న దెపుడు చేరునోకు
తాలితాపుకొరకె గార్థభస్మేహముల్
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

అ.వె. : భ్రమసి నీకటందు పామంచు నలచినా
శెలియుతాడటంచు నొంగునంగు
జ్ఞానజ్యోతి శెలుపు శూన్యమిస్సప్తని
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె. : కష్టపెట్టినట్లండ కామము సుఖముల
బొందగోరువాడు మందమతియె
వ్రేలు వంగకుండ వెన్నయినారాసు
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

49

ఆ.వె. : ధనముగల్గియున్న దాసోహమనిచేరి
స్తోత్రములను చేయుచుండు జనము
కాకులెన్నిరావు నూకలుచల్లిన
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

50

ఆ.వె. : సజ్జనునికిజేయు సాయమ్ము ఫలియించు
దుర్జనునికిజేయ వ్యర్థమగును
పాడుబురదనీకు ప్రతిహాపు గనరాము
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

51

ఆ.వె. : మంచియన్నగుణము ప్రతివానియందుండు
తెలిసి వాడుకొనెడి తెలివియున్న
బావిలోని నీరు నచ్చునా తోడకే
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

52

ఆ.వె : ననుభవోని సదులు పందలు కేరినా
 కడలి పొంగుటెపుడు కాంచినాము
 పొంగిపోడు ఘనుడు పొగిడిన మాత్రాస
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : పిన్ననాటినుండి పెంచిన విధమును
 బట్టియుండు వ్యక్తి భావికూడ
 మొక్క రక్షణమై వృక్షమ్ముగాబెంచు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : హద్దుమీరినప్పు డతిసౌముఖ్యడైననూ
 జెరపునేయగూడ సిద్ధమగును
 తీపియంచు చెరకు తిందుమా ప్రవేశ్యో
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : సొంత ఘనతగూర్చి సొదబెట్టు పురుషుడు
 కార్యశూన్యడౌను ఖండితముగ
 ఉరుములెక్కువయిన కురువదు మేఘమ్ము
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ఉన్నవాని జోలికొక్కడూ పోరెప్పు
 పీల్చివేయుచుండ్రు బీదవాని
 చెరకునదలి పిప్పిచేరదా చీమయూ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

57

ఆ.వె : పాడూవ్యసనములను వీడ యత్నించని
 వ్యక్తి జీవితమ్ము వ్యర్థమగును
 గంపనింపలేదు గలుపుతీయనిపైరు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

58

ఆ.వె : పారి నంతమేర పాడుచేయు వరిద
 పెంచునూట బావి విలువ నెంతో
 కామ ప్రేమగుణము లంతే జీవితమున
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

59

ఆ.వె : సొంత తెలివీకూడ ఎంత నేర్చినగాని
 గురువులేని విద్య గ్రుడ్డివిద్య
 శరమ పట్టకుండ మెరియునే చిత్తమ్ము
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

60

ఆ.వె : తగినతోడులేక తగినస్తోమోలేక
కార్యరంగమందు కాలునిడచి
కర్రలేనివాని గొర్రెైన కరచును
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

6

ఆ.వె : జీవితాన కొన్ని స్థిరమైన నియమాలు
లేనివాడు సమ్మరానివాడు
ఎముకలేని నాల్గు ఎటులైన తిరుగుచు
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

62

ఆ.వె : అందుకొనగ సలము నాలోచనగాన
చేయవలయు కృషియు చెమటలొడ్డు
నారుపోయగానె సడచిరాదోయ్ పంట
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

63

ఆ.వె : నష్టపడుటెగాక కష్టాలు శుభపు
చేరనిత్తువేని చెంశ ఖలుని
కొరివితోడ తలను గోకిన నేమాను
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

64

ఆ.వె : చదువు కలిమియుండి సంస్కార హీనుడు
భంగపడుట నిజము పదుగురెదుట
ఉడికినంతలోనె ఉల్లి కంపెటుబోవు
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

65

ఆ.వె : కఠిన హృదయునెడల గఠిన పద్ధతితోనే
వ్యవహరించుటెంతో నపుచరమ్ము
తీయ్యచువ్వనంపు పొయ్యి కే తగునయీ
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

66

ఆ.వె : కోరుకొనక గూడ తీర్తి తానయిచచ్చు
పర్వకాలములను సజ్జనునికి
కోరుకొనక నదులు చేరవా నాగరిం ?
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

65

ఆ.వె : పరిచయస్థులెపుడు ప్రజ్ఞ శాలురయిన
పెరుగునెంతగానో నరుని విలువ
గుచ్చగానె పూలు గొప్పదా దారమ్ము
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

68

ఆ.పె : పచ్చగడ్డి మీస పాలనిచ్చును గోను
 పాము కాగావేయు పాలు ద్రాని
 సొజుకొనిన లీలుల చూడ నానిగునియెను
 వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులన్ ర్తి

ఆ.పె : అనిగిపోక నిప్పుదా నేతి పుని
 నీర్లు గట్ట శాంతము ర్తి ముని
 వేడి ఇనుములోను వేడెని పుకిన
 వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులన్ ర్తి

ఆ.పె : బావి ప్రాప్తసమయ నిపును ప్రసాద
 ఇట్టి గట్టుననుచు వెళ్ళుచు
 చెయు పునలబట్ట నవిభానియగుండు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులన్ ర్తి

ఆ.పె : విషము కలుకెచ్చె వేమన్న గనియట్ట
 హరినిగాంచి యదయి అమృతమిచ్చె
 విలువ న్యక్తికంటె వేషముకేసయి
 వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులన్ ర్తి

ఆ.వె : కొంక పూచుగానె ఎంకయో అందమ్మ
కాచకిచ్చు చిన్న కంటికయిన
ఘనుని స్నేహమిచ్చు మనిషికెంతో శోభ
వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

73

ఆ.వె : అనుభవించలేని విశ్వర్య మెందుకు
లోభులైన గొప్ప ప్రభువులే
అందమేమి లాభమందుని భార్య
వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

74

.వె : గాలి బ్రతుకయ్యె శుశ్రూష మందు
పైరనుకొన్న పేదమైన పశుమొ
కలిమి పోలునంత చాచికాకా చక్రపాణి
వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

75

ఆ.వె : ఆకలెరుగనంచు చమన మందొక్కమ
అలముటింగు నాకలగును నొకట
ధర్మమెరిగి పట్ట దైవమ్ము పనియిగా!
వినుము రెడ్డి సూక్తి వినులకీర్తి

76

ఆ.వె : శుభం చిహ్నగపులు సిరిమూట కన్నీగు
మొదటి దేవుడు చూడ ముచ్చటయిన
మూట కంటినీటి నూరక గార్చాలి
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ఓటు కొచ్చినప్పుడున్నది గుడిసెలో
పేడుజూడ నశనం మేడదిగడు
ప్రజల సేవలోనె పరమార్థమాందయి
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ఉదయమందు సూర్యుడుండున ఎర్రగా
అస్తమించు నప్పుడటలె నుండు
కలిమిలేములందు ఘనుని హాస మొకటి
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : కట్టుబట్టలేదు కడుపు కన్నములేను
తెలివిజన్ల గూర్చి పలుకు మంత్ర
ప్రజల సేవజేయు ప్రముఖులు వీరయ్య
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ఎట్టి పనికినయిన ఈ కాలమందున
 లంచమియ్యవలెను కొంచెమయిన
 కోరలేదె జట్టు తీరుపతే దేవుడూ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

81

ఆ.వె : మంత్రయగుటతోనె యంత్రాంగ మంతయూ
 నిరిపివేయు తనదు గుంపుతోడ
 దీపముండగానె దిద్దుకో నీయిల్లు
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

82

ఆ.వె : భృషపరుచవలయును వ్రేలుము ద్రెమ్మెల్వె
 పదవికి దరఖాస్తు పంపునపుడు
 వ్రేలుముద్ర విలువ ఏమ్యేలకేదయా?
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

83

ఆ.వె : నిష్పమిదకాగి నిష్పనే చల్లార్చు
 నీరు దానిగుణము మార్పులేక
 నేటి రాజకీయవేత్త లింతేనయా
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

84

ఆ.వె : ఈ గారి ఖక్క రంగు చెక్కి మొదగును
 సజ్జదయిన మరియు గజ్జదయిన
 మంత్రీ కొడుకు సునుచే మట్టిబుర్రయిననూ
 వినము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

85

ఆ.వె : సాయపడెద ససిన సజ్జనుడధికారి
 అడ్డుపుల్లి వేయు నా గుమాస్తా
 నరము దేవుడీయ నదులునా పూజారి
 వినము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

86

ఆ.వె : ప్రజలనెల్లు శృత్తిపరతు లీ యనికాన్లు
 మంత్రీగార్ల మనులు మండమయిన
 చేయు నేమి ఎడ్లు చెప్పదైన నాగలి
 వినము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

87

ఆ.వె : అధికమయ్యె నిప్పు డవినీతే మంచును
 చెప్పు నాచుకంటె చెయ్యిచాపు
 కంచచేనుమేయ కాచున దెవరయూ
 వినము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

51

ఆ.వె : అసలువాని చదలి అనుచరు శేషీంచి

కూల్చగల రెలంచగొండితనము

పుట్టపైన గొట్టగొట్టనా పాములు

వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

89

ఆ.వె : నదలివేసి నాట స్వాతంత్ర్యయోధుని

గద్దెనెక్కె నేనే కాంగ్రెసతను

మొదటి చెవులకన్న పిదప కొమ్మునె వాణి

వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

90

ఆ.వె : నాడు త్రొక్కిపెట్ట నరిచనా డాంగ్లను

మొట్టుచున్నవాడు ముల్కీనేడు

ఇందిరాయ బాధ ఇందిరగానయా

వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

91

ఆ.వె : కొన్న లక్షలతను కోట్ల కెక్కెచునుండ

సిప్పిగానుమానె బీదవాడు

నీరు పారుతున్నది నితరులకే గదా ?

వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

92

ఆ.వె : ఉన్నచోటనుండె నొకడు వృద్ధగుమాస్త
 పైకిబోయె నొక్క పడుచుపిల్ల
 అసలు లంచమెరుగ ననిజెప్పు సుధికారి
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ధీరగుణముచూపి దేశద్రోహులనెల్ల
 కరుణ చూడకుండ కడతేర్చు నలయును
 గరిక చిగురువేయు కడవే మిగిలినా
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమల కీర్తి

ఆ.వె : ఎన్నుకున్నదీవె ఈ ప్రభుత్వమ్మును
 గుణములేని దంచు గొణగనేల
 రోట దలనుదూర్చి రోదించనేలయూ
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ఈ ప్రణాళికలకు నెంతవెచ్చించిరో
 ఫలము పోల్చిచూడ స్వల్పమయ్యె
 పూచిపుడమియంత కాచేది గంపెజ్జా
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ధనము నిత్తుమనిన దైవాన్ని మాన్పును
మతము పేరు చెప్పి మానవుండు
మనుషులెడల నశని మమకార మింకెంత
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

97

ఆ.వె : పిండుచున్నవాడు బీదప్రజలనేడు
రాజకీయమనెడు రంగుబూసి
వెన్న యెటులవచ్చు బూగడే మ్రింగిన
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

98

ఆ.వె : పెరిగిపోయె నొక ఘోర సత్త్రశ్రమ
పాలనాధికాంగ్ల ప్రాపు నలన
కాపు సారితేని గ్రామమ్ము లేదయీ
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

99

ఆ.వె : రద్దుచేసి కులము రాజ్యాంగ చట్టాన
అండనిత్తుమనిరి సారిజనులకు
మరొకకులము బుట్ట సారిజు క్రిష్టియన్
వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

100

ఆ.వె : సంతెనంటి యొక ప్రజ స్వామ్యము
 సైన్యమేలునదియె చాల మరుగు
 గూని దున్నకన్న గ్రుడ్డిదున్నే వే
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : ప్రజలు పడమ పాల్లు ధిగిసెంతుడె
 రామరాజ్యమనెడు నామమిది
 మార్చుకొనడె వేరు బ్రదికిన్ని రా
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : పదిల పాలనమున పాడునమ్మునకం
 గంతెనంటి స్వచ్ఛ గలిగియున్న
 స్వచ్ఛ బేరుడెరుగు సేవింప గంతెనంటి
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

ఆ.వె : రచన మెచ్చలేని రసహీను కడనీడు
 కవిత జదివి నీవు కష్టపడకు
 గంధపుబొడి వినిన గార్దభ మెరుగునె
 వినుము రెడ్డి సూక్తి విమలకీర్తి

గేయాలు

అప్పుడప్పుడు కవి సమ్మేళనములు జరిపించినపుడు వ్రాసి చదివిన గేయాలు కూడా యిందు పొందుపరుస్తున్నాను. వీటి రచనకూడా సులభశైలిలో పామర జనానికి అందుబాటులో వుండేట్లు వ్రాశాను. పాకిస్తాన్ మనదేశంపై దురాక్రమణ జరిపించినపుడూ, పంచాయితీ రాజ్య రజితోత్సవ సందర్భంగానూ, తెలుగు సాంస్కృతికోత్సవాల సందర్భంగానూ, గాంధిజయంతి సందర్భంగాను నేను సన్మానింపబడినప్పుడు వ్రాసి చదివిన గేయాలు ముఖ్యంగా వున్నాయి. సహృదయంతో స్వీకరిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.

—రచయిత

భారత వంశీయులం

అందరూ !

భారత వంశీయులం

ఆంధ్రమాత బిడ్డలం
యుగ యుగాల నుండి మహా

యోధుల వంశీయులం

పచ్చనైన మాదేశపు

భాగ్యాలకు కన్నగుట్టి
దండయాత్ర సాగిస్తే

దండించే తీరుతాం

మరచినారి మా పూర్వుల

మహావీరగాధలన్

వారి శౌర్య ప్రతాపాలు

వారి ధైర్యసాహసాలు

సంక్రమించె మాకు వార

సత్య హక్కుగానటంచు

మరచినార నీచులార

మదమెక్కిన మూర్ఖులార

పురుషకంఠం :

పురుషోత్తమ గర్జనకు

పునఃమి నద్దర్శి నపు, ను
 అలగ్నాండ రంతవాతె
 హడలెత్తెను మరచినార
 మొగలాయీ ప్రభువులను
 ముచ్చెమటలు పోయించి

గంగవైరు లెత్తించి
 గజగజ లాడించినట్టి
 సింహస్వప్న మనిపించిన
 శివాజీని గుర్తులేద ?
 మాతృదేశ రక్షణలో
 మాకుసాక్షి భేదంచగా

ప్రాణాలనుగూడ త్యజ
 ప్రాయంగా భావించి
 తెనుగుబిడ్డ శౌర్యంహో
 తెల్లదొరల నణకించిన
 అల్లూరి సీతరామరాజు
 నంతలోనె మరిచార ?

రాదా: మీ తలపులోకి
 రాణా ప్రతాపమూర్తి ? ॥ భారత ॥

ప్రేమ కంఠం :

ప్రతాపాన తీసిపోరు
భారత నారీమణుల్
ప్రగల్భాలు ప్రలాపాలు
పనికిరావు మాముందర
దేశరక్షణమ్ము నేయ
దేనికైన వెనుకాడం
విప్లవాగ్ని జ్వాలలనే
కెలిగించిన వీరనారి
మహారాణి ఝాన్సీనే
మరచినార వెర్రివార ?
భద్రకాళి రూపమైన
రుద్రమూంబ గుర్తురాద ?

॥ భారత ॥

బాలబాలికలు :

భరతమాత పుత్రుడైన
ప్రతిబాలుడు భరతుడే
అభిమన్యులు కొందరు
హమీదులు మరికొందరు
బాలచంద్రు లెందరో
ప్రతియొక్కడు భగత్సింగే

మాత రక్షణమ్ములోన
మాకు సాటిలేదన్నది
మరచినార చోరులార
మరలిపోండి యికనైనా

॥భారత॥

అందరూ :

కన్నతల్లి రక్షణకై
కంకణమ్ము గట్టినాడు
భరతజాతి పౌరులెల్ల
ప్రళయకాల రుద్రులై
సమయమింక మించలేదు
క్షమాభిక్ష వేడుకొండి
వారిపోండి యికనైనా
సరిహద్దుల శత్రులూ
పచ్చనైన మాదేశపు
భాగ్యానికి కన్నుగుట్టి
దండయాత్ర సాగిస్తే
దండించే తీరుతాం

భారత వంశీయులం ఆంధ్రమూల బ్రహ్మలం
యుగ యుగాలనుండి మహా యోధుల వంశీయులం.

యానాదుల సరసం జానపదగేయం

(జానపద గేయరచన పోటీల్లో ప్రథమ బహుమతి గెలుపొందినది)

పురుషుడు : యాంపిల్లో ఇంగిరి బింగిరిమంటాపు
సీకతే గాడందకారంగుంటాది

స్త్రీ : యాందహే సిర్రుబుర్రుమంటాపు
యాందిరో నాయెంటబడి సంగుతాపు

పు : యాంపిల్లో ఇంగిరి బింగిరిమంటాపు
సీకతే గాడందకారంగుంటాది
సుబ్బీ నినుసూడగానె వాణమేమో బోనాది
నెలుగ్గిండు పుత్తుంతు నీకాడ దొంగిండు

స్త్రీ : యాందహే సిర్రుబుర్రుమంటాపు
యాందిరో నాయెంటబడి సంగుతాపు
సుబ్బా నినుసూడగానె సుర్రుమంద ఒల్లంతా
నీసూపుదగిలి దేహమంత సొక్కిపోయి పోలిపోయె

పు : సుబ్బీ నినుసూడగానె వాణమేమో ఎగిరిపోయె
దేహమంత సల్లబడెను ఎడంత ఏగిరిపోయె

స్త్రీ : సుబ్బా నినుసూడగానె ఒల్లంత యేడెక్కి
నా ఒంటిలోని యేడి నీకు ఒలకబోస్తుండరా

మరలి పోవయ్యా

(గాంధీజయంతి సందర్భంగా రచించి చదివిన గేయం)

ఈతని నెక్కడో చూచినట్లున్నదే
 ఎవ్వడీతడు గుర్తురాడేమి నాకు
 మాకు స్వాతంత్ర్యాన్ని సమకూర్చిపోయావు
 బానిసత్వముమాన్ని బ్రదుకమన్నావు
 ఇన్నేళ్ళ తర్వాత ఎట్టులున్నారో
 నీబిడ్డలను జూడ విగివచ్చినావా?
 గుర్తుకొచ్చావయ్య ఓ గాంధీతాతా
 గుర్తించి నీమూడ కోపమొస్తున్నాది
 భారతీయుడ నేను గాంధీ సంతతి నేను
 అనుకుంటు నాకేమో సిగ్గువేస్తాంది
 కులమతాలవేరట ఘోరాలు చేస్తూనే
 గాంధీ శిష్యుడవంచు గావుకేకేస్తాను
 పదలరక్తాన్ని పీల్చివేస్తూ నేను
 నీదు సిద్ధాంతాల నేకరూపెడతాను
 నా లక్ష్యసిద్ధికి హింసనే నమ్ముతూ
 నీ టోపినెత్తిపై నుంచుకుంటాను
 భాషలో భేదాలు ప్రాంతీయభేదాలు
 ఐకమత్యములేని అల్లకల్లోలాలు

ఎఱుఱుచినాగాని యేడ్పులూ హింసలూ
 ఆర్తనాదాలతో అరుపులూ గోలలూ
 వేదల బాధలూ పెద్దోళ్ళ డంబాలు
 పరపీడనముకన్న భారమూ బ్రదుకులు
 నువ్వు కలలుగన్న స్వాతంత్ర్య మెక్కడ
 నీవుకోరిన రామరాజ్యమ్ము ఎక్కడ
 సెలక్ష్యసాధనం గుర్తున్నవాడేడి
 నీగూర్చి గుర్తున్న శేష్యుడొకడేడి
 ఎందుకయ్యా నీకు వీరిపై మమత
 నీ భరతదేశమ్ము ఎక్కడమందిప్పుడు
 వీన్నీ చూచేందుకై దిగిరాకు ఇకముందు
 పీరిపై నీఆశలిక నింపుకోకు
 మరలిపోవయ్యా
 మా గాంధీతాతా
 మరరాకు మానంక
 మరలిపోవయ్యా

నీ సంస్కృతి

(తెలుగు సాంస్కృతికోత్సవాల సందర్భంగా
సన్మానింపబడిననభిల్ చదివిన గేయం)

నామ

మనుచరిత్రలోని గాన
మాధుర్యపు లోలుగాంచి
అల్లసానిపెద్దనపై
అలకజెంది భట్టుమూర్తి
నచుచరిత్ర వీణమీటి
కావ్యానికి సునహజెచ్చె

చేమ

కల్ప సముకమ వ్రాసి
కావ్యానికి కలమునివ్వ
అతనిపైన అలకజెంది
అవధులన్ని అనిగమించి
విషవృక్షము ఒక శానాటి
కావ్యాన్నే మట్టుబెట్టె
ఏమాయెను నీ సంస్కృతి?... కలదా యిక సంస్కృతి?

గొడు

పరవీడన బంధాలను
సగులగొట్టు దీక్షతో

ప్రజాశక్తి కూడగట్టి

ప్రాణాలను పణంబెట్టి

కులమతాల గూడుతెరిచి

ప్రాంతీయత వెన్నువిరిచి

పాశ్చాత్యుల ప్రక్కలోన

బల్లెముగా మారినట్టి

సీతారామరాజుగన్న

జీవగడ్డ తెనుగుగడ్డ

నేడు

కులమతాల ఘర్షనతో

ప్రాంతీయోద్యమాలతో

ప్రజాశక్తి ముక్కులుగా

పలురకాల సంఘటలుగా

స్వాతంత్ర్యపు రెక్కలచే

కత్తిరించు తొత్తులనే

లండలాలకెక్కించే

మండలకే నిలయమయ్యె

ఏమాయెను నీ సంస్కృతి... కలదాయిక నిష్కృతి

నాడు

భరతనాట్య ప్రావీణ్యుల
 కూచిపూడి ఆచార్యుల
 నృత్యాలకు వేనోళ్లుగ
 నివాళుల నర్పించిరి
 సంగీతపు కడలి జలికి
 సుధారసము నందించిన
 త్యాగ్రచూను కన్నతల్లిది
 ధన్యమూర్తుల పుణ్యభూమిది

నేడు

జ్యోతిలక్ష్మి పూవులకూ
 కోతిగంతు గెంతులకూ
 జోహారుల నర్పించెడి
 మోహార్తుల వాసభూమిది
 బాలమురళి కచ్చేరికి
 బహుపల్పుని సభచేరును
 అరగంటకు హాలు పిల్లి
 అరువులతో మారుమోగు
 ఏమాయెను నీ సంస్కృతి...కలదా యిక నిష్కృతి

తెలుగువాడ తెలుగువాడ

ధీమంతుల వారసుండ

తిక్కన్నల, నన్నయ్యల

శ్రీనాథుల పోతన్నల

వేమన్నల గన్నతల్లి

వేయికళల జీవగడ్డ

నిన్నుగన్న తెనుగుతల్లి

గతంకాస్త తిరిగిచూడు

మత్తుకళ్ళు తెరిచిచూడు

మరుగుపడిన నీసంస్కృతి

దుమ్ముదులిపి వెల్ల వేసి

లోకాలకు చాటిచెప్పు

లోపాలను దిద్దుకొనుము

లెమ్ములెమ్ము తెనుగోడా

నిదురలెమ్ము మొనగాడా.

దేశంకోసం

మా ముత్తాతల మహోన్నతాలూ
 మా తాతల ఘనకార్యాలూ
 కాలిదాసుతో మా సంబంధం
 కృష్ణరాయలతో మా బంధుత్వం
 గతించిపోయిన కళావైభవం
 కవిపుంగవులు గానంచేస్తే
 నే చూడనివన్నీ నాకెందుకనీ
 నే నెవ్వరినో చెబితే మేలని
 మనసువిప్పి నేమనవిజేసెదను
 నమ్మండి; నమ్మకపోండి

వేంకటేశ్వరుని హుండీలోపల
 వేలూలక్షలు వెదజల్లేస్తా
 ఆకలిమంటతో అరచే నరుసకి
 విదిలించను నే నెంగిలెమెతుకులు.

కుంటివాడికొక పైసాయివ్వను
 గ్రుడ్డివాడిని మొగమేచాడను

గుడిలోరాప్రతి కొబ్బరికాయలు
వందలసంఖ్యలో కొట్టించేస్తా

పంచభక్ష్య పరమాన్నాలతో
పండుగజోరుగ జరిపించేస్తా
ఘరానవ్యక్తుల నందర బిలిచి
వందలువెట్టి విందులుజేస్తా
“మాదాకాళం” అడిగిన ముసలిని
కసరి కుక్కలా అరచి తరుముతా

ప్రాణాలిస్తా ప్రజాసేవకని
ఓటుకు వందలు చెల్లించేస్తా
పదవినిపొందిన మరుక్షణానే
వీల్చివీల్చి మిముకాల్చుకొంటా
ఖర్చుపెట్టినది రాబట్టేందుకు
పాక్టీరంగులు మార్చేస్తుంటా
అవకాశం ఇకరాదని తెలిస్తే
ఐదుతరాలకు ఆర్జించేస్తా

భార్యల సంగతి ప్రస్తావిస్తే
భారత నారీమణులంతా
ప్రపంచానికే మణిపూసలుగా
అభివర్ణిస్తూ ఆనందిస్తా.

తరచుగ వేశ్యగృహాల్లో నన్ను
చూచిన మిత్రులు సూటిగ అడిగితే
మెళుకువగా ముఖకవళిక మార్చి
వేశ్యోద్ధరణకు వెళ్ళితి నంటా.

అధికార్లంతా లంచగొంతులని
అదేపనిగ నేనరిచేస్తుంటా
నాపనిమాత్రం ఆగకూడదని
అతనికి లంచం నేనేయిస్తా.

దేవునిముందర అందర మొకటే
అన్ని మతాలూ చెప్పేదొకటే
గులమూగోత్రం పురోభివృద్ధికి
గొడ్డలిపెట్టుగ నున్నదటంచూ
వేదికపై నేనుపన్యాసమును
గంటలతరబడి దంచేస్తుంటా
అయ్యాబాబూ ఆదరించమని
జీవనానికొక నుపాధి నిమ్మని
సాయంగోరిన నిరుద్యోగిని
నీకులమేమని నిలదీశడుగుతా.

భారసంక్రమి ప్రపంచానికే
తలమానికమని పాడేస్తా
కళాసంపదకు ఆలవాలమని
అడుగుకుండగనే అభివర్ణిస్తా
కళాపోషణకు కాశీయివ్వను
కావాలంటే ఉపన్యసిస్తా.

మనిషికి మనిషికి తేడాలెందుకు
వందల ఎకరాల్ ఒక్కడి కెందుకు
ఉన్న పొలాలను భూకామందులు
బీదాబిక్కికి పంచాలంటు
సంఘాల్ పెట్టి సవాళ్లుచేసీ
దేశోద్ధరణకు దివిటీనంటా
నా వందెకరాలను నలుగుర కిమ్మని
సలహాచెప్పిన సహృదయునకు
ముందుగపంచి బికారినయ్యే
మొద్దునుగాదని ముఖానచెబుతా.

కరువొస్తూనే చందాలెత్తీ
వరదొస్తూనే వందలుదండి
భూకంపానికి వుండేల్బట్టి
నా పెంకుటింటి నొక మేడనుచేస్తా.

ఐకమత్యమే మనకారాధ్యం
ఐక్యంకండి సోదరులారా

అంటూ వేదిక అదిరేదాకా
 ఊకదంపుడుగ ఉపన్యసిస్తా
 మాయింట్లోమాత్రం పార్టీలన్నీ
 వేరువేరుగా పనిచేస్తుంటాయ్.
 నా అర్థాంగిక కమ్యూనిస్టు
 నా తమ్ముడు జనతాసభ్యుడు
 అన్నేమో అటు టి.డి. పార్టీ
 ఇంతవరకు నేనిందిరకాంగ్రెసు
 ఇకముందేమో యిప్పుడు చెప్పను.
 ఏలేపార్టీ యేదైనాసరి
 అధికారం మాయింటిని వీడదు
 ఆదర్శాలతో విశ్వరాలతో
 కోటి మహాత్ముల కన్నతల్లియై
 సద్వర్తనులతో సాధుపుంగవులతో
 వేదాల్ పుట్టిన పుణ్యభూమిమై
 ప్రపంచానికే తలమానికయై
 ప్రకాశించిన భరతమాతకు
 తలవంపులుగా తనయులమెతిమి
 అహంకోస మధికారంకోసం
 దేశాన్నమ్మే | దోహబుద్ధులం
 కోట్లసంఖ్యలో ననుచోంట్లం.
 యువకుల్లారా, యువతుల్లారా
 భావిభారత పౌరుల్లారా

మాతకు పట్టిన దుర్గతి మాన్పి
 శక్తినిపొందీ శపథంచేసీ
 స్వార్థంకోసం దేశాన్నమ్మే
 శనిగాళ్ళంతా సమాధిచేసి
 నీతులుచెప్పి గోతులుతీసే
 గుంటనక్కలను కొరతలువేసీ
 అమాయకుల్ని మోసంచేసే
 అమానుషుల్ని అంతంజేసి
 దేవునిపేరున దోపిడిచేసే
 పాపుల్నంతా పాతరవేసి
 అధికారంతో అహంభావముతో
 అధర్మాలతో ధనదాహంతో
 దేశశౌరవమును నాశంచేసే

ప్రజానాయకుల భరతంపట్టి
 మచ్చపడిన నీమాత వైభవం
 ప్రపంచాన నీ పూర్వపు ఖ్యాతి
 నిలబెట్టేందుకు నెలకొల్పేందుకు
 నడుముకట్టుమోయ్
 నడుపు ముందుకోయ్
 భరతజాతికి పట్టిన దుర్గతి
 బాపిందాకా నిదురపోనని
 దీక్షపూనుకోయ్ ధీరుల్లారా
 యువకుల్లారా యువతుల్లారా
 భావిభారత పౌరుల్లారా.

806.88
 PAU

A ceno, 13698

- రచయిత : శ్రీ బి. వై. నారాయణారెడ్డి
- జనని జనకులు : శ్రీమతి బుసారెడ్డి లక్ష్మమ్మ, శ్రీ బుసారెడ్డి చిన్నపరెడ్డి
- జన్మస్థలం : కావలి, నెల్లూరు జిల్లా
- విద్యార్హతలు : బి. ఎ., బి. యల్. (ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము)
 డి. యన్. డబ్ల్యు. (కలకత్తా విశ్వవిద్యాలయము)
 డి. పి. ఇ. (మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము)
 టాటా ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సోషల్ సైన్సెస్
 సి. సి. డబ్ల్యు. (బొంబాయి విశ్వవిద్యాలయము)
- వృత్తి : ఆసిస్టెంటు లేబరు కమిషనరూ ప్రభుత్వోద్యోగి
- భిరుచులు : క్రిడలు, నాటక సంగీతాలు
- రచనలు : ముద్రితాలు : ఎందరో మహానుభావులు (నాటకం)
 నివేదన (గేయ సంపుటి)
 నెఱజూణ (నవల)
 అముద్రితాలు : నిర్మల (నాటిక)
 రేవడు (రేడియో నాటిక)
 తోడుదొంగలు (నాటకం)